

АНАЛІЗ ВИТРАТ ПІДПРИЄМСТВ БУДІВЕЛЬНОЇ ГАЛУЗІ

Доведено необхідність зниження витрат для підвищення прибутковості будівельних підприємств. Проаналізовано динаміку основних видів витрат будівельних підприємств і їх структуру та визначено найбільш суттєві. Для великих компаній – це інші операційні витрати, для середніх та дрібних – матеріальні. Були розроблені рекомендації щодо раціоналізації витрат шляхом застосування аутсорсингових та аутстафінгових схем.

Ключові слова: витрати, бізнес-процеси, будівельні компанії, реінжиніринг, аутсорсинг.

В умовах кризового стану будівельної галузі максимальний вплив на діяльність підприємств має ретельний аналіз витрат та розробка шляхів їх скорочення.

В останні роки в Україні спостерігається стійка тенденція до зростання кількості фінансово неспроможних підприємств в усіх галузях народного господарства, зокрема в будівельній галузі. Частка збиткових підприємств останньої за даними Держкомітету статистики України наведена на рис. 1 [9].

Спостерігається зростання кількості збиткових підприємств, починаючи з 2006 року, що пов'язано із зниженням обсягів робіт у будівництві через скорочення доступу до фінансування, значні борги забудовників, відсутність іпотечного кредитування та суттєве скорочення купівельної спроможності громадян України.

Негативною є тенденція зниження показників рентабельності операційної діяльності будівельних підприємств (дані наведено на рис. 1) [9] та набуття ними від'ємного значення в 2008 році.

В зв'язку з цим особливої актуальності набуває створення та запровадження ефективної системи управління витратами із застосуванням сучасних інструментів.

Існують різноманітні методи управління витратами та собівартістю продукції, такі, як стандарт-кост, директ-костінг, система "точно у термін", функціонально-вартісний аналіз, АВС-аналіз, таргет-костінг [4, с. 35].

Мета статті - проаналізувати витрати крупних, середніх та дрібних підприємств будівельної галузі та розробити рекомендації щодо раціоналізації витрат шляхом застосування аутсорсингових схем.

Було розглянуто шість підприємств будівельної галузі Дніпропетровської області, з яких три (будівельні підприємства 1-3) є великими та три (будівельні підприємства 4-6) є середніми та дрібними.

Для розробки системи управління витратами доцільно проаналізувати витрати будівельних підприємств та виявити найбільш суттєві.

Результати визначення питомої ваги основних витрат підприємств будівельної галузі протягом 2006-2009 рр. (собівартості, адміністративних та інших операційних витрат) у чистому доході наведені в таблиці 1.

Як свідчать наведені дані, основну питому вагу у складі витрат всіх розглянутих підприємств займає

собівартість (від 76 до 98%). При цьому спостерігається збільшення питомої ваги собівартості в 2009 році порівняно з 2007 роком, що пов'язано із негативним впливом фінансово-економічної кризи на підприємства будівельної галузі. Це сталося через значне зростання вартості будівельних матеріалів, а також через те, що для мінімізації витрат фірми значно скорочували адміністративні та інші операційні витрати (сумнівні (безнадійні) борги та втрати від знецінення запасів, втрати від операційних курсових різниць, визнані економічні санкції) [7, с. 67].

Для зручності порівняння питома вага собівартості, адміністративних та інших операційних витрат великого та середнього підприємства наведена на рис. 2, 3.

Таким чином, тенденції є однаковими для всіх будівельних підприємств, незалежно від обсягів виконаних робіт та доходу.

У зв'язку з цим доцільно проаналізувати структуру елементів операційних витрат підприємств, що входять до складу собівартості (дані наведені в табл. 2).

Як свідчать наведені дані, протягом 2007-2009 рр. у складі собівартості великих будівельних підприємств спостерігається значне збільшення питомої ваги інших операційних витрат, до яких відносяться вартість робіт, послуг сторонніх підприємств, витрати на відрядження, послуги зв'язку, безпосередньо пов'язані з виробничим процесом. [8, с. 49], що демонструє рис. 4.

Питома вага інших операційних витрат у складі дрібних будівельних підприємств залишається несуттєвою (рис. 5).

Таким чином, із зростанням обсягів виробництва збільшується питома вага накладних витрат, які важко контролювати, але які впливають на прибутковість та конкурентоспроможність підприємства.

Одним із засобів, що мають в своєму розпорядженні управління, які зацікавлені в покращенні роботи своїх організацій, є реінжиніринг бізнес-процесів.

Реінжиніринг визначають як створення принципово нових та більш ефективних бізнес-процесів без урахування того, що існувало раніше [6, с. 508]. Реінжиніринг бізнес-процесів використовує велику кількість інструментів та методів всередині звичайної структури, але його фокус перш за все спрямований на поєднання функцій на макроорганізаційному рівні.

Їх використання для замовника означає більш швидке задоволення його вимог через скорочення

Таблиця 1. Питома вага витрат у чистому доході будівельних підприємств за 2007-2009 рр., тис. грн.

Назва підприємства	Питома вага собівартості в чистому доході			Питома вага адміністративних витрат в чистому доході			Питома вага інших операційних витрат в чистому доході		
	2007 р.	2008 р.	2009 р.	2007 р.	2008 р.	2009 р.	2007 р.	2008 р.	2009 р.
Будівельне підприємство №1	0,66	0,94	1,03	0,04	0,09	0,08	0,01	0,02	0,06
Будівельне підприємство №2	0,76	0,796	0,794	0,08	0,06	0,12	0,23	0,15	0,17
Будівельне підприємство №3	0,96	0,98	0,997	0,03	0,016	0,02	0,03	0,02	0,04
Будівельне підприємство №4	0,77	0,83	0,91	0,17	0,1	0,06	0,09	0,07	0,03
Будівельне підприємство №5	0,86	0,87	0,86	0,05	0,047	0,037	0,06	0,06	0,06
Будівельне підприємство №6	0,88	0,89	0,92	0,03	0,025	0,05	0,007	0,007	0,004

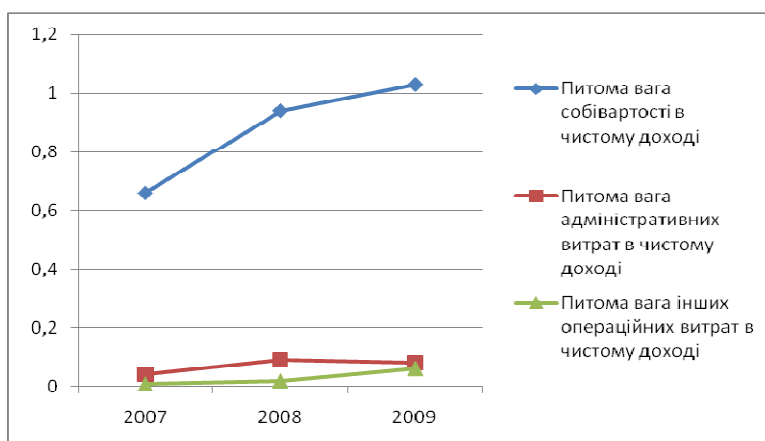

Рис. 2. Динаміка питомої ваги витрат у чистому доході «Будівельного підприємства №1»

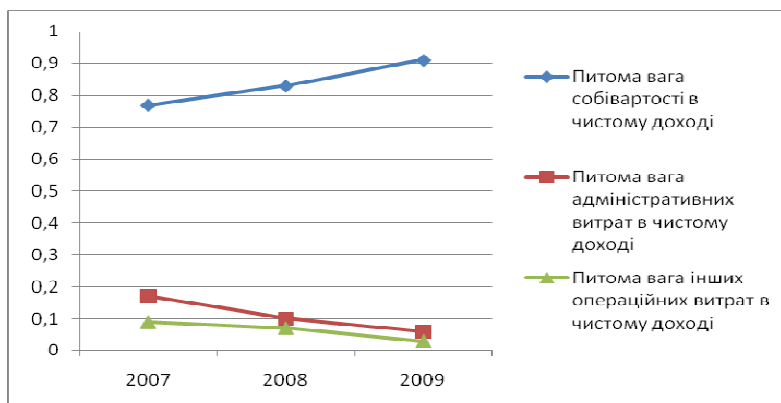

Рис. 3. Динаміка питомої ваги витрат у чистому доході «Будівельного підприємства №4»

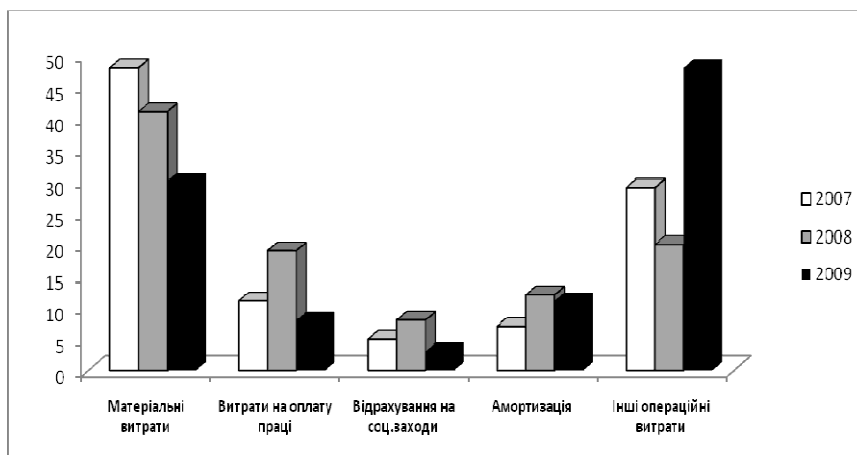

Рис. 4. Динаміка структури елементів операційних витрат «Будівельного підприємства №1»

Таблиця 2. Структура елементів операційних витрат будівельних підприємств, 2007-2009 рр., %

Фірма	Матеріальні витрати			Витрати на оплату праці			Відрахування на соц. заходи			Амортизація			Інші операційні витрати		
	07	08	09	07	08	09	07	08	09	07	08	09	07	08	09
Будівельне підприємство №1	48	41	30	11	19	8	5	8	3	7	12	11	29	20	48
Будівельне підприємство №2	50	24	29	22	13	17	9	5	6	5	3	2	14	55	46
Будівельне підприємство №3	12	20	11	13	5	3	5	2	1	0	0,6	5	70	72,4	80
Будівельне підприємство №4	49	48	51	24	28	27	9	11	10	8	6	5	10	8	7
Будівельне підприємство №5	76	76	79	15	15	13	6	6	5	2	1	1	1	2	2
Будівельне підприємство №6	47	46	49	35	35	31	13	13	12	4	4	5	1	2	3

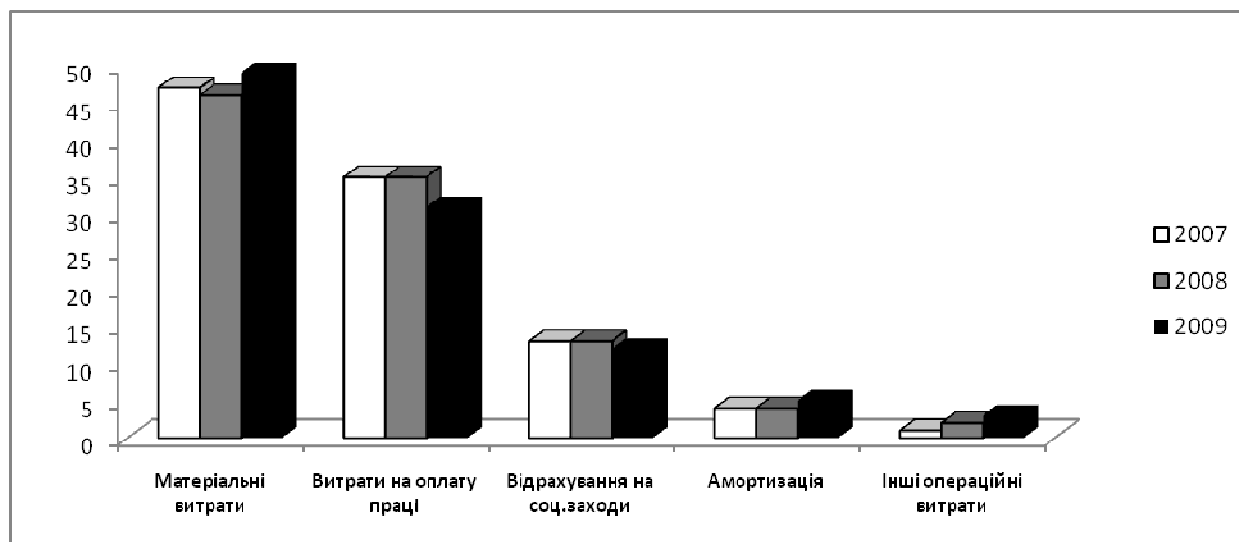

Рис. 5. Динаміка структури елементів операційних витрат «Будівельного підприємства №6»

термінів виконання замовлення та відсутність бюрократії. Для підприємства це веде до скорочення витрат, підвищення конкурентоспроможності, покращення обслуговування, що створює можливості для отримання більшої частки ринку.

Суттєвим при застосуванні концепції реінжинірингу є правильна ідентифікація бізнес-процесів на підприємстві.

Коли всі бізнес-процеси ідентифіковані та визначена їх собівартість, можна прийняти рішення щодо передання частини з них для виконання стороннім організаціям.

Таким чином, для раціоналізації витрат будівельних підприємств та підвищення прибутковості їх діяльності доцільно передавати частину бізнес-процесів та функцій стороннім організаціям, тобто застосовувати аутсорсинг. Це дозволяє збільшити ефективність діяльності підприємства за рахунок скорочення витрат та концентрації зусиль на основному бізнесі.

Основна мета аутсорсингу в будівельному бізнесі – це зниження загальних витрат, часу виконання

отриманого замовлення при підвищенні якості робіт.

Сезонна залежність обсягів виконаних робіт у будівельній галузі – скорочення в зимовий та зростання в весняно-літній період – зумовлює необхідність запровадження аутстафінгових схем, тобто залучення потрібної кількості спеціалістів у необхідний для підприємства період.

Проведений аналіз витрат підприємств будівельної галузі дозволив визначити, що найбільш суттєву питому вагу в чистому доході займає собівартість. У складі операційних витрат великих підприємств збільшується частка інших операційних витрат, що посилює необхідність застосування концепції реінжинірингу бізнес-процесів та визначення їх собівартості для передання частини функцій стороннім організаціям. При цьому невизначеним питанням є обґрунтування, які саме бізнес-процеси доцільно передавати в аутсорсинг та оцінка економічної ефективності виконання робіт власними силами та з використанням аутсорсингових схем.

Список літератури

1. Гавриленко, К. Аутсорсинг як інструмент зниження витрат у системі стратегічного управління [Текст] / К. Гавриленко // Актуальні проблеми економіки. – 2009. – 1 (91). – С. 104 – 109.
2. Загородній, А. Г. Аутсорсинг та його вплив на витрати підприємства [Текст] / А. Г. Загородній, Г. О. Партин // Фінанси України. – 2009. – № 9. – С. 87-97.
3. Зозульок, О. Аутсорсинг як інструмент підвищення конкурентоспроможності вітчизняних підприємств в умовах глобалізації [Текст] / О. Зозульок, О. Микало // Економіка України. — 2009. — № 8. — С. 16 - 24.
4. Ковтун, С. Управління затратами [Текст] / С. Ковтун, Н. Ткачук, С. Савлук. – Х. : Фактор, 2008. – 272 с.
5. Панасюк, В. М. Витрати виробництва: управлінський аспект [Текст] / В. М. Панасюк. – Тернопіль: Астон, 2005. – 228 с.
6. Савчук, В. П. Практическая энциклопедия. Финансовый менеджмент [Текст] / В. П. Савчук. – К.
7. Цал-Цалко, Ю. С. Фінансова звітність підприємств та її аналіз [Текст] : навчальний посібник / Ю. С. Цал-Цалко. – Київ: ЦУЛ, 2002. – 360с.
8. Цал-Цалко, Ю. С. Витрати підприємства [Текст] / Ю. С. Цал-Цалко. – К. : ЦУЛ, 2002. – 656 с.
9. Офіційний сайт Державного комітету статистики України. Оперативна статистична інформація [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua/>.
10. Яненко, І. Ефективний менеджмент підприємств – важлива складова антикризової програми [Текст] / І. Яненко // Економіст. – 2009. – №9. – С. 30.

РЕЗЮМЕ

Спиридонова Кира

Анализ затрат предприятий строительной отрасли

Доказано необходимость снижения расходов для повышения прибыльности строительных предприятий. Были проанализированы динамика основных видов затрат строительных предприятий и их структура и определены самые существенные расходы. Для крупных компаний – это другие операционные затраты, для мелких и средних – это материальные расходы. Были разработаны рекомендации по рационализации затрат путем применения аутсорсинговых и аутстаффинговых схем.

RESUME

Spiridonova Kira

Costs analysis of the building companies

Necessity of costs reduction for the increasing effectiveness of the building companies is proved. Dynamics of the main costs of the building companies and its structure are analyzed. On this basis the most essential costs are determined. Recommendations concerning costs rationalization using outsourcing and outstaffing schemes are worked out.

Стаття надійшла до редакції 14.04.2011 р.